Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
YVES BOT
9 päivänä marraskuuta 2016 [1]

Asia C-536/15

Tele2 (Netherlands) BV,
Ziggo BV ja
Vodafone Libertel BV
vastaan
Autoriteit Consument en Markt (ACM)

(Ennakkoratkaisupyyntö – College van Beroep voor het bedrijfsleven (elinkeinoasioita käsittelevä ylempi hallintotuomioistuin, Alankomaat))

Ennakkoratkaisupyyntö — Sähköiset viestintäverkot ja -palvelut — Direktiivi 2002/22/EY — 25 artiklan 2 kohta — Numerotiedotus- ja puhelinluettelopalvelut — Direktiivi 2002/58/EY — 12 artikla — Tilaajien henkilötietojen luovuttaminen niiden julkaisemiseksi puhelinluettelossa tai niiden hyödyntämiseksi numerotiedotuspalvelussa — Tilaajan suostumuksen muoto ja antotapa — Erottelu sen mukaan, missä jäsenvaltiossa puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelu tarjotaan — Syrjintäkiellon periaate

I **Johdanto**

1. Nyt käsiteltävällä ennakkoratkaisupyynnöllä College van Beroep voor het bedrijfsleven (elinkeinoasioita käsittelevä ylempi hallintotuomioistuin, Alankomaat) pyytää unionin tuomioistuinta jälleen täsmentämään ehtoja, joilla tilaajien käyttöön puhelinnumeroita antavien yritysten on luovutettava tilaajiensa henkilötiedot puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelujen tarjoajille.

2. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta erityisesti, onko direktiivin 2002/22/EY [2] 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu syrjintäkiellon periaate esteenä sille, että kun mainitut yritykset hankkivat tilaajilta suostumuksia heidän tietojensa julkaisemiseen puhelinluettelossa tai niiden hyödyntämiseen numerotiedotuspalvelussa, ne tekevät eron sen mukaan, missä jäsenvaltiossa puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelu tarjotaan.

3. Ennakkoratkaisupyynnön taustalla on tietojen luovutuspyyntö, jonka Belgian alueella puhelinluettelo- ja numerotiedotuspalveluja tarjoava belgialainen yritys European Directory Assistance (jäljempänä EDA) on esittänyt kolmelle Alankomaissa puhelinnumeroja tilaajien käyttöön antavalle yritykselle eli Tele2 (Netherlands) BV:lle (jäljempänä Tele2), Ziggo BV:lle ja Vodafone Libertel BV:lle (jäljempänä Vodafone). Kyseisten yritysten kieltäydyttyä luovuttamasta EDA:lle tilaajiensa tietoja tämä saattoi kansallisen sääntelyviranomaisen eli Autoriteit Consument en Marktin (kuluttaja- ja markkinaviranomainen, ACM) käsiteltäväksi sovittelupyynnön.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — Yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (yleispalveludirektiivi) (EYVL 2002, L 108, s. 51), sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/136/EY (EUVL 2009, L 337, s. 11).

4. Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä (BEREC) kuultuaan ACM vaati Tele 2:ta, Ziggoa ja Vodafonea erityisesti luovuttamaan EDA:lle tilaajiaan koskevat perustiedot (nimi, osoite, postinumero, postitoimipaikka, puhelinnumero) oikeudenmukaisin, puolueettomin, kustannuslähtöisin ja syrjimättömin ehdoin, kunhan EDA sitoutuu käyttämään kyseisiä tietoja saattaakseen markkinoille tavanomaisen numerotiedotuspalvelun.

5. ACM myös katsoi, että toisin kuin Alankomaiden tietosuojaviranomainen lausunnossaan toteaa, syrjintäkiellon periaate ei salli luovutuspyyntöjen erottelua sen mukaan, onko pyynnön esittänyt alankomaalainen palveluntarjoaja vai johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut toimija, ja ACM siis hylkäsi ajatuksen siitä, että tietojen sisällyttäminen ulkomaalaisiin puhelinluetteloihin edellyttäisi nimenomaisen suostumuksen pyytämistä alankomaalaisilta tilaajilta.

6. Tele2, Ziggo ja Vodafone ovat valittaneet ACM:n päätöksistä College van Beroep voor het bedrijfsleveniin.

7. Tämä tiedustelee muun muassa, sallivatko yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohta ja erityisesti siinä tarkoitettu syrjintäkiellon periaate, että suostumuspyynnössä erotellaan alankomaalaisten palveluntarjoajien esittämät luovutuspyynnöt unionin muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden palveluntarjoajien esittämistä luovutuspyynnöistä.

8. College van Beroep voor het bedrijfsleven on näin ollen päättänyt esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [yleispalvelu]direktiivin 25 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että pyynnöillä on katsottava tarkoitettavan myös pyyntöä, jonka esittää toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut yritys, joka pyytää tietoja yleisesti saatavilla olevia numerotiedotuspalveluja ja puhelinluetteloita varten, joita tarjotaan kyseisessä jäsenvaltiossa ja/tai muissa jäsenvaltioissa?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, saako palveluntarjoaja, joka antaa puhelinnumeroita käyttöön ja jonka on kansallisen lainsäädännön perusteella pyydettävä tilaajalta suostumus tietojen mainitsemiseen tavanomaisissa puhelinluetteloissa ja tavanomaisissa numerotiedotuspalveluissa, syrjintäkiellon periaatteen valossa erotella suostumusta koskevan pyynnön yhteydessä eri jäsenvaltiot, joissa [yleispalvelu]direktiivin – – 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tietopyynnön esittävä yritys tarjoaa puhelinluettelon ja numerotiedotuspalvelun?”

9. Tarkastelen tässä ratkaisuehdotuksessa ainoastaan toista kysymystä. Nimittäin vain toinen kysymys aiheuttaa yksityiskohtaisempaa tarkastelua vaativan oikeudellisen ongelman, kun taas ensimmäiseen kysymykseen voidaan vastata yleispalveludirektiivin 5 artiklan ja 25 artiklan 2 kohdan sanamuodon perusteella.

10. Esitän tarkasteluni yhteydessä siis ne syyt, joiden vuoksi katson, että yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohta sekä direktiivin 2002/58/EY[3] 12 artikla, johon on ehdottomasti tukeuduttava, ovat lähtökohtaisesti esteenä sille, että tilaajiensa henkilötietojen luovutuspyynnön saanut yritys tekee heidän suostumuksensa hankkimisen yhteydessä eron sen mukaan, missä jäsenvaltiossa puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelu tarjotaan.

3 — Henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12.7.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) (EYVL 2002, L 201, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/136/EY (EUVL 2009, L 337, s. 11).

II **Asiaa koskevat oikeussäännöt**

A *Unionin oikeus*

1. Yleispalveludirektiivi

11. Yleispalveludirektiivin johdanto-osan 11 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(11) Luettelotiedot ja numerotiedotuspalvelu ovat olennainen apuväline yleisesti saatavilla olevien puhelinpalvelujen käytön kannalta, ja ne ovat osa yleispalveluvelvollisuutta. Käyttäjät ja kuluttajat haluavat kattavia luetteloita ja sellaista numerotiedotuspalvelua, joka sisältää kaikki luetteloidut puhelinpalvelujen tilaajat ja heidän kaikki numeronsa – –. Henkilötietojen käsittely[stä] ja yksityisyyden suoja[sta] televiestinnän alalla – – 15 päivänä joulukuuta 1997 annetu[ssa] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 97/66/EY – – turvataan tilaajien oikeus yksityisyyteen heidän henkilötietojensa julkisessa luettelossa ilmoittamisen osalta.”

12. Yleispalveludirektiivin 25 artiklassa, jonka otsikkona on ”Numerotiedustelupalvelut”, säädetään seuraavaa:

”– –

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki tilaajille numeroita osoittavat yritykset täyttävät kaikki kohtuulliset pyynnöt, jotka koskevat asianmukaisten tietojen asettamista saataville yleisesti saatavilla olevien numerotiedotuspalvelujen ja luettelojen tarjontaa varten sovitussa muodossa oikeudenmukaisin, puolueettomin, kustannuslähtöisin ja syrjimättömin ehdoin.

– –

4. Jäsenvaltiot eivät saa pitää sääntelyn avulla voimassa rajoituksia, jotka estävät jonkin jäsenvaltion loppukäyttäjiä käyttämästä suoraan toisen jäsenvaltion numerotiedotuspalvelua soittamalla puhelun tai lähettämällä tekstiviestin, ja niiden on 28 artiklan mukaisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin tällaisen käyttömahdollisuuden varmistamiseksi.

5. Edellä olevaa 1–4 kohtaa sovelletaan, jollei henkilötietojen ja yksityisyyden suojaa koskevan yhteisön lainsäädännön vaatimuksista ja erityisesti direktiivin 2002/58/EY (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) 12 artiklan säännöksistä muuta johdu.”

2. Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi

13. Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin johdanto-osan 38 ja 39 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(38) Sähköisten viestintäpalvelujen tilaajaluettelot ovat laajassa jakelussa ja julkisia. Luonnollisten henkilöiden oikeus yksityisyyteen ja oikeushenkilöiden oikeutetut edut edellyttävät, että tilaajat voivat itse määrittää, julkaistaanko heidän henkilötietonsa luettelossa ja mitkä niistä julkaistaan. Yleisesti saatavilla olevia tilaajaluetteloita julkaisevien olisi ilmoitettava tällaisiin luetteloihin sisällytettäville tilaajille, mikä on luettelon tarkoitus ja mitä erityiskäyttöä yleisesti saatavilla olevien luettelojen sähköisillä versioilla voi olla erityisesti ohjelmistoihin sulautettujen hakutoimintojen kautta, kuten käänteiset hakutoiminnot, joiden avulla luettelon käyttäjät voivat selvittää tilaajan nimen ja osoitteen pelkän puhelinnumeron perusteella.

(39) Velvollisuus ilmoittaa tilaajille niiden julkisten luetteloiden käyttötarkoituksista, joihin heidän henkilötietonsa merkitään, olisi asetettava sille osapuolelle, joka kerää kyseisiä tietoja. Jos tiedot voidaan siirtää yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle, tilaajalle on ilmoitettava tästä mahdollisuudesta ja vastaanottajasta tai mahdollisten vastaanottajien ryhmistä. Tietoja saa välittää sillä ehdolla, ettei niitä käytetä muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty. Jos tilaajalta tietoja keräävä osapuoli tai jokin kolmas osapuoli, jolle tietoja on välitetty, haluaa käyttää tietoja johonkin muuhun tarkoitukseen, on joko alun perin tietoja keränneen osapuolen tai kolmannen osapuolen, jolle tietoja on välitetty, hankittava tilaajalta uusi suostumus.”

14. Kyseisen direktiivin 12 artiklassa, jonka otsikkona on ”Tilaajaluettelot”, säädetään lisäksi seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tilaajille ilmoitetaan veloituksetta ja ennen kuin heidän tietonsa kirjataan luetteloon sellaisen yleisesti saatavilla olevan tai numerotiedotuspalvelujen kautta käytettävissä olevan painetun tai sähköisen tilaajaluettelon tarkoituksesta, jossa heidän henkilötietonsa voidaan mainita, sekä kaikista muista käyttömahdollisuuksista, jotka perustuvat luettelon sähköiseen toisintoon sulautettuihin hakutoimintoihin.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tilaajille annetaan mahdollisuus määritellä, mainitaanko heidän henkilötietonsa julkisessa luettelossa ja mitkä tiedot niissä mainitaan, siinä määrin kuin tällaiset tiedot ovat merkityksellisiä luettelon julkaisijan määrittelemän luettelon tarkoituksen kannalta, sekä tarkistaa, korjata tai poistaa tällaisia tietoja. Tilaajan mainitsematta jättämisen julkisessa tilaajaluettelossa tai hänen henkilötietojensa tarkistamisen, korjaamisen tai siitä poistamisen on oltava maksutonta.

3. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että julkisen luettelon käyttöön muuhun tarkoitukseen kuin yhteystietojen etsimiseen nimen tai tarvittaessa mahdollisimman harvojen muiden tunnisteiden perusteella pyydetään tilaajan lisäsuostumus.

_ _”

B *Alankomaiden säännöstö*

15. Yleispalvelusta ja loppukäyttäjien intresseistä annetun päätöksen (Besluit universele dienstverlening en eindgebruikersbelangen, jäljempänä Bude) 1.1 §:n e alakohta, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin,[4] kuuluu seuraavasti:

”Tavanomaisella numerotiedotuspalvelulla tarkoitetaan yleisesti saatavilla olevaa numerotiedotuspalvelua, josta voidaan tiedustella ainoastaan puhelinnumeroita tilaajan nimitietojen sekä lähiosoite-, postinumero- tai postitoimipaikkatietojen yhdistelmällä.”

16. Buden 3.1 §, jolla yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohta saatetaan osaksi kansallista oikeusjärjestystä, kuuluu seuraavasti:

”Palveluntarjoajan, joka antaa puhelinnumeroita tilaajien käyttöön, on täytettävä kaikki kohtuulliset pyynnöt, jotka koskevat asianmukaisten tietojen asettamista saataville yleisesti saatavilla olevien puhelinluettelojen ja numerotiedotuspalvelujen tarjontaa varten sovitussa muodossa oikeudenmukaisin, puolueettomin, kustannuslähtöisin ja syrjimättömin ehdoin.”

4 — Staatsblad 2004, nro 203; jäljempänä Bude.

17. Buden 3.2 § kuuluu seuraavasti:

”Yleisesti saatavilla olevan puhelinpalvelun tarjoajan, joka pyytää käyttäjän kanssa tehtävän sopimuksen tekemistä varten tai sen yhteydessä tämän nimen ja osoitteen (lähiosoite, postinumero ja postitoimipaikka), on pyydettävä myös suostumus tämänkaltaisten henkilötietojen ja käyttöön annettujen puhelinnumeroiden mainitsemiseen kaikissa tavanomaisissa puhelinluetteloissa ja kaikissa tavanomaisten numerotiedotuspalvelujen yhteydessä käytettävissä tilaajatiedostoissa. Edellisessä virkkeessä tarkoitettu suostumus on pyydettävä kaikenlaisten henkilötietojen osalta erikseen.

2. Annettu suostumus on 3.1 §:ssä tarkoitettua asianmukaista tietoa.

3. Yleisesti saatavilla olevan puhelinpalvelun tarjoajan pyytäessä myös suostumusta tällaisten tietojen mainitsemiseen muissa kuin tavanomaisissa puhelinluetteloissa tai tilaajatiedostoissa, joita ei käytetä yksinomaan tavanomaisten numerotiedotuspalvelujen yhteydessä, sen on huolehdittava, että 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen pyytämistapa ja suostumuksen muoto vastaavat vähintään tässä momentissa tarkoitetun alkuperäisen suostumuksen pyytämistapaa ja muotoa.”

III **Asian tarkastelu**

18. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään unionin tuomioistuimelta pääasiallisesti, ovatko yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohta ja erityisesti syrjintäkiellon periaate esteenä sille, että tilaajiensa henkilötietojen luovutuspyynnön saanut yritys tekee heidän suostumuksensa hankkimisen yhteydessä eron sen mukaan, missä jäsenvaltiossa puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelu tarjotaan.

19. Jos toisin sanoen yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tietojen luovutuspyynnön esittää numerotiedotuspalveluja ja/tai puhelinluetteloita tarjoava toimija, jonka palvelut tarjotaan muussa kuin tilaajan asuinjäsenvaltiossa, voidaanko luovutuspyynnön täyttämisen ehdoksi asettaa tilaajan nimenomainen suostumus?

20. Kysymykseen vastaamiseksi on arvioitava paitsi yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohdan myös sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 2 kohdan sanamuotoa.

21. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei nimittäin viittaa ennakkoratkaisukysymyksessään viimeksi mainittuun säännökseen, siihen on kuitenkin ehdottomasti tukeuduttava paitsi hyödyllisen vastauksen antamiseksi kyseiselle tuomioistuimelle myös siksi, että yleispalveludirektiivin 25 artiklan 5 kohdan sanamuodon mukaan saman artiklan 2 kohtaa sovelletaan, ”jollei henkilötietojen ja yksityisyyden suojaa koskevan yhteisön lainsäädännön vaatimuksista ja erityisesti [sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin] 12 artiklan säännöksistä muuta johdu”.

22. Muistutan ensiksi, että yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden velvollisuutena on varmistaa, että kaikki tilaajille numeroita osoittavat yritykset täyttävät kaikki kohtuulliset pyynnöt, jotka koskevat tietojen asettamista saataville yleisesti saatavilla olevien numerotiedotuspalvelujen ja puhelinluettelojen tarjontaa varten oikeudenmukaisin, puolueettomin, kustannuslähtöisin ja syrjimättömin ehdoin.

23. Todettakoon, että unionin lainsäätäjä ei erottele luovutuspyyntöjä sen mukaan, esittääkö pyynnön asianomaisen jäsenvaltion alueelle vai jonkin toisen jäsenvaltion alueelle sijoittautunut toimija, koska puhelinnumeroita osoittavien yritysten velvollisuutena on täyttää ”*kaikki* kohtuulliset pyynnöt, jotka koskevat – – tietojen asettamista saataville” [5].

5 — Kursivointi tässä.

24. Lisäksi lainsäätäjä täsmentää nimenomaisesti, että ehtojen, joilla tällaiset pyynnöt on täytettävä, on oltava oikeudenmukaiset ja syrjimättömät, mikä tarkoittaa väistämättä, ettei pyyntöjä voida käsitellä eri tavoin sen mukaan, esittääkö pyynnön kansallinen vai ulkomainen toimija, paitsi tietenkin silloin, kun pyyntö ei ole asianmukaisesti perusteltu.

25. Toiseksi on viitattava sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan sanamuotoon; sillä tarkoitetaan nimenomaisesti ehtoja ja tapoja, joilla puhelinnumeroita käyttöön antavan yrityksen keräämiä tilaajien henkilötietoja voidaan luovuttaa julkisen puhelinluettelon julkaisemista varten.

26. Unionin tuomioistuin on esittänyt 5.5.2011 antamassaan tuomiossa Deutsche Telekom [6] kyseisestä säännöksestä tulkinnan, josta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle nyt käsiteltävässä asiassa annettava vastaus voidaan mielestäni johtaa.

27. Kyseisessä asiassa unionin tuomioistuimelta tiedusteltiin, missä määrin Deutsche Telekom, joka vastaa yleispalvelusta Saksassa, on velvollinen luovuttamaan julkisen puhelinluettelon laatimista varten kolmansien yritysten tilaajia koskevia tietoja Saksan markkinoilla toimiville kilpailijoilleen GoYellow GmbH:lle ja Telix AG:lle. Kyseisessä asiassa sääntelyviranomainen velvoitti Deutsche Telekomin luovuttamaan tällaiset tiedot, mukaan lukien tiedot, joita koskevan julkaisuluvan tilaaja tai sen palveluntarjoaja oli antanut ainoastaan Deutsche Telekomille.

28. Yhdessä unionin tuomioistuimelle esitetyistä kysymyksistä tiedusteltiin, onko tällaisen luovuttamisen ehdoksi asetettava tilaajan antama uusi suostumus.

29. Unionin tuomioistuin vastasi kysymykseen kieltävästi ja katsoi, ettei puhelinnumeroita käyttöön antava yritys ole velvollinen hankkimaan tilaajalta uutta tai nimenomaista suostumusta, kun tämän tietoja luovutetaan kilpailevalle puhelinluettelon tarjoajalle *samankaltaisen* luettelon julkaisemiseksi. Unionin tuomioistuimen tarkastelun perustana oli se, että tilaajan suostumus koskee tarkoitusta, jota varten henkilötiedot julkaistaan, eikä tiettyä luettelon tarjoajaa.

30. Unionin tuomioistuimen pohdinnan toistaminen on asian tarkastelun kannalta hyödyllistä.

31. Unionin tuomioistuin esitti päätelmänsä ensinnäkin sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 2 kohdan sanamuodon ja tarkoituksen perusteella. [7] Se katsoi kyseisen säännöksen kontekstuaalisen ja systemaattisen tulkinnan perusteella, että tilaajien suostumus ei koske tiettyä puhelinluettelon tarjoajaa vaan *tarkoitusta julkaista tiedot julkisessa puhelinluettelossa*. Unionin tuomioistuin siis hylkäsi tulkinnan, jonka mukaan tilaajalla olisi ”oikeus tehdä valikoiva päätös” tiettyjen numerotiedotuspalvelujen ja/tai puhelinluetteloiden tarjoajien hyväksi.

32. Tuomion 65 ja 66 kohdassa unionin tuomioistuin toteaa seuraavaa:

”65. Näin ollen silloin, kun tilaajalle puhelinnumeron jakanut yritys on ilmoittanut tilaajalle siitä mahdollisuudesta, että hänen henkilötietojaan luovutetaan Deutsche Telekomin kaltaiselle kolmannelle yritykselle niiden julkaisemiseksi julkisessa luettelossa, ja kun tilaaja on suostunut kyseisten tietojen julkaisemiseen tällaisessa luettelossa, joka on käsiteltävässä asiassa kyseisen yrityksen luettelo, näiden samojen tietojen luovuttaminen muulle yritykselle, joka julkaisee painettua tai sähköistä julkista luetteloa tai saattaa tällaisia luetteloita käytettäviksi numerotiedotuspalvelujen kautta, ei edellytä tilaajan antamaa uutta suostumusta sillä ehdolla, ettei kyseisiä tietoja käytetä muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty niiden ensimmäistä julkaisemista varten. *Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 2 kohdan mukainen tilaajan, jolle on ilmoitettu asianmukaisesti tästä mahdollisuudesta, suostumus hänen*

6 — C-543/09, EU:C:2011:279.

7 — Tuomio 5.5.2011, Deutsche Telekom (C-543/09, EU:C:2011:279, 61 ja 62 kohta).

henkilötietojensa julkaisemiseen julkisessa luettelossa nimittäin koskee tämän julkaisemisen tarkoitusta ja ulottuu siten kaikkeen yleisesti saatavilla olevien numerotiedotuspalvelujen ja luetteloiden markkinoilla toimivien kolmansien yritysten kyseisten tietojen käsittelyyn, kunhan tällaisella tietojen käsittelyllä on tämä sama tarkoitus. [8]

66. Myöskään silloin, kun tilaaja on suostunut siihen, että hänen henkilötietojaan luovutetaan tietylle yritykselle niiden julkaisemiseksi kyseisen yrityksen julkisessa luettelossa, näiden samojen tietojen luovuttaminen toiselle yritykselle, joka aikoo julkaista julkisen luettelon, ilman että kyseinen tilaaja on antanut uutta suostumusta, ei loukkaa henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden, sellaisena kuin se on tunnustettu [Euroopan unionin] perusoikeuskirjan 8 artiklassa, keskeistä sisältöä."

33. Toiseksi unionin tuomioistuin viittaa sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin johdanto-osan 39 perustelukappaleen äärimmäisen selkeään sanamuotoon. [9]

34. Muistutan, että unionin lainsäätäjä toteaa kyseisessä perustelukappaleessa seuraavaa:

"Velvollisuus ilmoittaa tilaajille niiden julkisten luetteloiden käyttötarkoituksista, joihin heidän henkilötietonsa merkitään, olisi asetettava sille osapuolelle, joka kerää kyseisiä tietoja. Jos tiedot voidaan siirtää yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle, tilaajalle on ilmoitettava tästä mahdollisuudesta ja vastaanottajasta tai mahdollisten vastaanottajien ryhmistä. *Tietoja saa välittää sillä ehdolla, ettei niitä käytetä muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty*. Jos tilaajalta tietoja keräävä osapuoli tai jokin kolmas osapuoli, jolle tietoja on välitetty, haluaa *käyttää tietoja johonkin muuhun tarkoitukseen, on joko alun perin tietoja keränneen osapuolen tai kolmannen osapuolen, jolle tietoja on välitetty, hankittava tilaajalta uusi suostumus*." [10]

35. Unionin tuomioistuin katsookin 5.5.2011 annetun tuomion Deutsche Telekom (C-543/09, EU:C:2011:279) 63 kohdassa, että henkilötietojen luovuttaminen kolmansille on sallittua "sillä ehdolla, ettei niitä käytetä muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty".

36. Kolmanneksi unionin tuomioistuin tukeutuu sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 3 kohdassa erityisesti tarkoitettuun poikkeukseen, joka tähän periaatteeseen voidaan tehdä.

37. Kyseisen säännöksen mukaan "jäsenvaltiot voivat vaatia, että julkisen luettelon käyttöön muuhun tarkoitukseen kuin yhteystietojen etsimiseen nimen tai tarvittaessa mahdollisimman harvojen muiden tunnisteiden perusteella pyydetään tilaajan lisäsuostumus".

38. Unionin tuomioistuimen mukaan tilaajalta on siis hankittava uusi suostumus, "jos tilaajalta tietoja kerännyt osapuoli tai jokin kolmas osapuoli, jolle tietoja on välitetty, haluaa käyttää tietoja johonkin muuhun tarkoitukseen". [11]

39. Vaikka tuomio Deutsche Telekom koskee täysin yhden jäsenvaltion sisäistä tilannetta, unionin tuomioistuimen siinä esittämää ratkaisua on mielestäni sovellettava analogisesti nyt tarkasteltavan kaltaiseen rajat ylittävään tilanteeseen.

40. En nimittäin näe mitään erityistä syytä, jolla voitaisiin perustella tietojen erilainen käsittely sen mukaan, onko toimija sijoittautunut asianomaisen jäsenvaltion alueelle vai jonkin toisen jäsenvaltion alueelle, kun kyseinen toimija kerää tilaajien henkilötietoja ehdottomasti samoihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty niiden ensimmäistä julkaisemista varten. Riippumatta siitä, mihin

8 — Kursivointi tässä.

9 — Tuomio 5.5.2011, Deutsche Telekom (C-543/09, EU:C:2011:279, 63 kohta).

10 — Kursivointi tässä.

11 — Tuomio 5.5.2011, Deutsche Telekom (C-543/09, EU:C:2011:279, 64 kohta).

toimija on unionissa sijoittautunut, se nimittäin tarjoaa puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelunsa pitkälle yhdenmukaistetun ja tarkkaan valvotun säädöskehyksen perusteella, ja tämä säädöskehys mahdollistaa tilaajien henkilötietojen suojavaatimusten täyttämisen, kuten muun muassa yleispalveludirektiivin 25 artiklan 5 kohdasta ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklasta käy selkeästi ilmi.

41. Jos tällaista tilaajien henkilötietojen suojaamiseen perustuvaa oikeuttamisperustetta ei ole, tietojen erilainen käsittely johtaisi kansallisuuteen perustuvaan suoraan syrjintään saman alan toimijoiden välillä. Tämä rikkoisi vakavalla tavalla unionin oikeuden yleisperiaatetta [12] ja estäisi noudattamasta palvelujen tarjoamisen vapauden periaatetta, [13] joka taataan SEUT 56 artiklassa. [14]

42. Lisäksi on taattava, että yleispalveludirektiivissä tarkoitetut tavoitteet saavutetaan täydellisesti. Unionin lainsäätäjä ei peittele kyseisen direktiivin 25 artiklassa, että sen tavoitteena on onnistua takaamaan numerotiedotuspalvelun laajeneminen kansallisesta todella rajat ylittäväksi palveluksi voidakseen varmistaa mainitun direktiivin 28 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti, että kaikki loppukäyttäjät voivat saada tietoonsa kaikki unionissa tarjotut numerot.

43. Kun nimittäin yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohdan nojalla on sallittava, että numerotiedotuspalveluja tarjoavat toimijat saavat ulkomaisten tilaajien henkilötietoja, direktiivin 25 artiklan 4 kohdan nojalla on puolestaan sallittava, että loppukäyttäjät voivat käyttää jonkin toisen jäsenvaltion numerotiedotuspalveluja. Nämä säännökset muodostavat siis kokonaisuuden, jonka avulla on määrä taata, että kaikki loppukäyttäjät saavat tietoonsa kaikki numerot unionissa.

44. Näiden seikkojen vuoksi olen siis vakuuttunut yhtäältä siitä, ettei muuhun kuin tilaajan asuinjäsenvaltioon sijoittautuneen toimijan esittämän pyynnön erilainen käsittely ole sopusoinnussa yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohdan eikä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 2 kohdan sanamuodon kanssa silloin, kun kyseinen toimija kerää tilaajien henkilötietoja ehdottomasti samoihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty niiden ensimmäistä julkaisemista varten.

45. Näin ollen Tele2:n kaltainen yritys, joka on saanut tietojen luovutuspyynnön, ei siis voi vaatia tilaajan erillistä ja nimenomaista suostumusta eikä edes muokata suostumusta unionin eri jäsenvaltioiden mukaan, kuten Vodafone antaa ymmärtää.

46. Tele2:n on sen sijaan tilaajasopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä varmistettava noudattaen sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan 1 kohtaa luettuna saman direktiivin johdanto-osan 38 ja 39 perustelukappaleen valossa, että tilaaja saa selkeää ja tarkkaa tietoa henkilötietojensa käsittelyn tarkoituksesta ja eri näkökohdista ja erityisesti mahdollisuudesta, että kyseiset tiedot luovutetaan puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelujen tarjoajalle, joka tarjoaa palvelujaan muussa kuin tilaajan asuinjäsenvaltiossa.

47. Tulkinta, jonka unionin tuomioistuin esittää kyseisistä säännöksistä 5.5.2011 antamassaan tuomiossa Deutsche Telekom (C-543/09, EU:C:2011:279), osoittaa toisaalta selvästi, että pyynnön erilainen käsittely sen mukaan, onko sen esittänyt kansallinen vai ulkomainen toimija, voi olla perusteltua ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseisiä tietoja on määrä käyttää muihin tarkoituksiin, kuten toimijan tarjoamaan käänteiseen hakupalveluun, jonka avulla tilaajan nimi voidaan selvittää puhelinnumeron perusteella.

12 — Syrjintäkiellon periaate esitetään perusoikeuskirjan 21 artiklan 2 kohdassa, jossa määrätään, että kaikenlainen kansalaisuuteen perustuva syrjintä perussopimusten soveltamisalalla kielletään.

13 — Toisin kuin Vodafone väittää, puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelun tarjoaminen kuuluu selvästi palvelun tarjoamisen vapauden takaavien EUT-sopimuksen määräysten soveltamisalaan.

14 — Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että SEUT 56 artiklassa vaaditaan poistamaan kaikki palvelujen tarjoajan syrjintä kansalaisuuden perusteella (tuomio 17.12.2015, X-Steuerberatungsgesellschaft, C-342/14, EU:C:2015:827, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48. Nyt käsiteltävässä asiassa EDA vaikuttaa internetsivustollaan olevien tietojen perusteella tarjoavan juuri tällaisen palvelun. Mikäli kyseisiä tietoja on tosiasiassa määrä käyttää muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty niiden ensimmäistä julkaisemista varten, Tele2 voi näin ollen mielestäni täysin perustellusti pyytää tilaajilta nimenomaisen suostumuksen heidän tietojensa käsittelemiseksi tällä tavalla.

49. Kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetty, yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohdan ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 12 artiklan on siis mielestäni tulkittava olevan esteenä sille, että tilaajiensa henkilötietojen luovutuspyynnön saanut yritys tekee heidän suostumuksensa hankkimisen yhteydessä eron sen mukaan, missä jäsenvaltiossa puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelu tarjotaan, jos tietoja on määrä käyttää samoihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty niiden ensimmäistä julkaisemista varten.

50. Kyseisen yrityksen on tällöin tilaajasopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä varmistettava, että tilaaja saa selkeää ja tarkkaa tietoa tietojensa käsittelyn eri näkökohdista ja erityisesti tietojensa luovuttamisesta niiden julkaisemiseksi puhelinluettelossa tai niiden hyödyntämiseksi numerotiedotuspalvelussa muussa jäsenvaltiossa kuin asuinjäsenvaltiossaan.

IV **Ratkaisuehdotus**

51. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa College van Beroep voor het bedrijfslevenin toiseen kysymykseen seuraavasti:

Yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/136/EY, 25 artiklan 2 kohdan ja henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12.7.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/136, 12 artiklan on tulkittava olevan esteenä sille, että tilaajiensa henkilötietojen luovutuspyynnön saanut yritys tekee heidän suostumuksensa hankkimisen yhteydessä eron sen mukaan, missä jäsenvaltiossa puhelinluettelo- ja/tai numerotiedotuspalvelu tarjotaan, jos tietoja on määrä käyttää samoihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty niiden ensimmäistä julkaisemista varten.

Kyseisen yrityksen on tällöin tilaajasopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä varmistettava, että tilaaja saa selkeää ja tarkkaa tietoa tietojensa käsittelyn eri näkökohdista ja erityisesti tietojensa luovuttamisesta niiden julkaisemiseksi puhelinluettelossa tai niiden hyödyntämiseksi numerotiedotuspalvelussa muussa jäsenvaltiossa kuin asuinjäsenvaltiossaan.